

Lirika diaspore in diaspora lirike: pesniški svet Kim Si-jonga, Korejca na Japonskem

Izvleček

Kim Si-jong, ki ga številni raziskovalci pogosto imenujejo »največji pesnik Vzhodne Azije«, slovi kot pesnik korejske diaspore. Rodil se je leta 1929 v Busanu, v času japonske kolonizacije Koreje je bil njegov materni jezik japonščina. Leta 1949, po osvoboditvi Koreje, je sodeloval v vstaji na otoku Jeju, nato pa je sredi napetosti hladne vojne ter posledične razdelitve Koreje na Severno in Južno pobegnil na Japonsko. S svojo poezijo se je Kim Si-jong svojevrstno maščeval Japonski in japonskemu jeziku. Njegovo pesniško maščevanje je omogočilo nastanek nove oblike japonske književnosti, ki je boleče izkušnje korejske diaspore preobrazila v smiselno kulturno stvaritev. Vendar pa se s pretiranim poudarkom teh izjemnih vidikov Kimovega dela pojavi nevarnost, da pesnika in njegova dela opredelimo natanko s tistimi lirskimi pristopi, do katerih je Kim sam najbolj oprezen. Ne glede na to, ali so boleča življenja pripadnikov diaspore predstavljena kot nekaj specifičnega ali nekaj univerzalnega, so mnogi Kim Si-jonga povzdignili v status mitične osebnosti. Njegovo življenje in delo tako postaneta podobna veličastni biografiji na knjižni polici. Morda na ta način spregledamo njegovo drugačnost, njegovo »trpljenje«, in jemljemo le sadove, ki iz tega izvirajo. Prav zato je delo Kim Si-jonga za današnje bralce resnično izjemno. Zdi se, da razume protislovja v samem konceptu diaspore, pa tudi želje svojih bralcev, in raziskuje nove poti, ki postanejo mogoče znotraj teh nasprotij. Članek se najprej osredotoča na opredelitev točk napetosti znotraj koncepta diaspore in na težave, ki jih ta koncept povzroča, ter ugotavlja, da enoznačno razumevanje diaspore ne more v celoti zajeti ustvarjalnega opusa Kim Si-jonga. Namesto tega Kim skozi poezijo vstopa v neposredno soočenje s protislovji, ki jih ustvarjajo različni načini razumevanja diaspore, in skuša te probleme preseči.

Ključne besede: Kim Si-jong, diaspora, lirika, lirika diaspore, diaspora lirike

Abstract

The Lyricism of the Diaspora and the Diaspora of Lyricism: The Poetic World of Kim Si-jong, a Korean in Japan

Often referred to as “East Asia’s greatest poet” by various researchers, Kim Si-jong is renowned as a poet of the Korean diaspora. Born in Busan in 1929 during the Japanese colonization of Korea, Kim Si-jong spoke Japanese as his native language. In 1949, after the liberation of Korea, he was involved in the Jeju Uprising and then fled to Japan amid Cold War tensions and the subsequent division of Korea into North and South. Through his poetry, however, Kim Si-jong exacted his revenge on Japan and the Japanese language. Kim’s poetic revenge gave rise to the creation of a new kind of Japanese literature, transforming the painful experiences of the Korean diaspora into meaningful cultural production. However, by focusing so heavily on these notable aspects of excellence in Kim’s work, there’s a risk of defining the poet and his creations in the very lyrical ways that Kim himself is most cautious of. Whether the painful lives of the people of the diaspora are particularized or universalized, in either case, many have elevated Kim Si-jong to the status of a mythical figure. His life and work became akin to a great biography on a bookshelf. Perhaps in this way we turn a blind eye to his otherness, his “suffering”, and take only the fruits that emerge from it. This is why Kim Si-jong’s work is truly exceptional for readers today. He seems to understand the contradictions of the concept of diaspora, as well as the desires of his readers, and explores new paths that are possible within it. This paper begins by identifying the points of confrontation within the concept of diaspora and the problems it creates, concluding that a singular point of view on diaspora cannot fully define Kim Si-jong’s work. Instead, he uses poetry to confront and attempt to overcome the problems posed by conflicting conceptualizations of diaspora.

Keywords: Kim Si-jong, diaspora, lyricism, lyricism of the diaspora, diaspora of lyricism

Kim Si-jong, pesnik diaspore

Kim Si-jong, ki ga številni raziskovalci pogosto imenujejo »največji pesnik Vzhodne Azije« (Oh 2018, 212; Kwon 2023, 127), slovi kot pesnik korejske diaspore. Rodil se je leta 1929 v Busanu v času japonske kolonizacije Koreje,

njegov materni jezik pa je bila japonščina. Leta 1949 po osvoboditvi Koreje je sodeloval v vstaji na otoku Jeju, nato pa je prebegnil na Japonsko, ko so se napetosti hladne vojne na Jejuju sprevrgle v nasilje in je Koreja začela proces delitve na Severno in Južno. Njegovo življenje je zaznamovalo veliko čustveno trpljenje. Kim Si-jong se je skozi svojo poezijo svojevrstno maščeval Japonski in japonskemu jeziku. To je dosegel z »ustvarjanjem novih pesniških izrazov prek nepopustljivega uničevanja sentimentalnosti in liričnosti lastnega otroštva, oblikovanega v kolonialni Koreji, v času svojega literarnega ali ideološkega prebujanja po osvoboditvi Koreje« (Kim in Sataka 2020, 112). Posledično je Kimovo pesniško maščevanje rodilo novo obliko japonske književnosti, ki je boleče izkušnje diaspore preobrazila v smiselno kulturno stvaritev. Njegovo delo ni prejelo le številnih uglednih japonskih literarnih nagrad, temveč mu je prineslo tudi priznanje kot enega najvidnejših pesnikov diaspore.

V korejskem književnem prostoru je bilo več poskusov, da bi Kim Si-jonga opredelili kot pesnika diaspore, pri čemer velja za pisatelja, ki obuja spomin in se močno osredotoča na ljudi, ki so izgubili življenje zaradi japonskega nasilja (Cho 2016). Njegovo delo razgrinja notranjo logiko kolonizacije skozi izražanje njegove zamere do Japonske (Ko 2008). Z drugimi besedami je opredeljen kot pesnik, ki se je s trpljenjem diaspore soočil neposredno in s tem podal neomajno obtožbo diasporske stvarnosti. Pisal je v japonskem jeziku, obenem se je upiral japonskim nacionalističnim normam (Kim Eung-kyo 2008; Ha 2009). Z življenjem in delom na Japonskem, zlasti v območju Ikaino, si je s svojim ustvarjanjem uspelo ustvariti dekolonialen prostor (Nam 2015). Kim Si-jong kot pesnik ni le obsodil trpljenja diaspore, temveč ga je tudi umetniško presegel in iz njega ustvaril nekaj novega. Prejšnje študije so pokazale, da je Kim Si-jong izjemen pesnik, ki je zelo primeren za raziskovanje koncepta diaspore v njegovem izvirnem in sodobnem pomenu. Bolj kot kdorkoli drug je Kim izkusil bolečino diaspore in to izkušnjo preoblikoval v ustvarjalno umetniško delo.

Vendar se s pretiranim poudarkom teh izjemnih vidikov Kimovega dela pojavi nevarnost, da pesnika in njegova dela opredelimo natanko s tistimi lirskimi pristopi, do katerih je Kim sam najbolj oprezen. Stavek »Kim Si-jong je živel zelo težko življenje, ki si ga ljudje, kot sem jaz, ne moremo predstavljati« (Kim in Sataka 2020, 173) služi kot opomin, da smo Kim Si-jonga morda nehote upodobili kot nekakšno božansko figuro, ločeno od preostale družbe, in da nam božanskost na precej lirski način omogoča ne le, da se do določene mere spoprimemo z lastnimi neposrednimi težavami, temveč bistveno, da jim tudi ubežimo.

Zato ta članek kot dopolnitev k obstoječim raziskavam zagovarja, da bi zdaj poudarek moral biti na Kim Si-jongu kot pomembni osebnosti v »prihodnosti«

korejske diasporske literature. Takšen premik v fokusu ponuja obetaven pristop k razumevanju Kima, brez mitiziranja ali poskusov, da bi ga posebej opredelili ali univerzalizirali. Namesto tega bi ga morali obravnavati kot pesnika, ki obstaja tukaj in zdaj, med nami. Za ponazoritev tega argumenta je potrebno najprej raziskati sam koncept diaspore.

Kot je splošno znano, ima pojem diaspora svoj izvor v judovski zgodovini. Grški besedi *diaspeirein* in »diaspora« sta bili prevzeti kot svetopisemska prevoda hebrejske besede *za'avah*, ki pomeni »opustošenje«, »stisko« in »trepet«. Kot pravi Kenny (2013, 16), je bila »judovska zasnova – ki je odločilno vplivala na vse poznejše – usmerjena v prihodnost, saj je pričakovala dokončno odrešitev, in ni bila zgolj žalovanje zaradi izgnanstva«. Z drugimi besedami, izvor pojma diaspore je oblikovan skozi dvojnost bolečine zaradi trenutne etnične razseljenosti in upanja na pobeg iz nje. Prav zato so denimo »Armenci razumljeni kot ena izmed paradigmatičnih diaspor«, saj so »tako kot Judi doživeli genocid v dvajsetem stoletju« (ibid., 21).

Danes pa se je koncept diaspore razširil, pri čemer en komentator naveda, da je »postal globalna beseda, ki ustreza globalnemu svetu«, in da je bil v preteklosti »v bibliji Septuaginta lastno ime ter navidezno lastno ime – torej zaprta kategorija – za Armence, Grke, Afričane in druge. Danes je to občno ime. Izraz 'govori' sam zase« (Dufoix 2008, 108). Poleg tega so bili »oseba v diaspori, migrant, begunec, intelektualec v izgnanstvu, vsi strnjeni pod oznako 'hibridnosti', ki je hitro postala najvplivnejši model za razumevanje proizvodne zmogljivosti diasporskega obstoja, tudi tistega, ki se je izrazil v literaturi« (Kabir 2010, 148). Razširjeni koncept diaspore, kot ga razumemo danes, je tudi temeljni kamen postkolonialnih študij, saj z ustvarjanjem nečesa novega spodkopava nacionalno in kulturno hegemonijo (McLeod 2000).

Vendar pa si pojma »diaspora kot lastno ime« in »diaspora kot občno ime« – ki odražata zgodovinski izvor in sodobno rabo koncepta – nasprotujeta. Kot ugotavlja eden od komentatorjev:

Če je vsakdo del diaspore, potem nihče ni izrazito tak. V obsegu, v katerem si ta izraz zdaj deli svoj pomen s širšim semantičnim poljem, ki vključuje besede, kot so priseljenec, izseljenec, begunec, sezonski delavec, izgnanska skupnost, čezmorska skupnost ali etnična skupnost, izgubi svojo razlikovalno moč. Univerzalizacija diaspore torej paradoksalno pomeni izginotje diaspore. (Brubaker 2015, 121)

Tako je koncept diaspore danes predmet razprav in ostaja nedorečen. Po eni strani se pojavljajo zahteve po večji natančnosti, ki pozivajo k uporabi pojma diaspore kot strogega označevalca. Po drugi strani pa nekateri zagovarjajo stališče, da je »pomembneje poskušati razumeti, kaj prinaša posodobitev tega starodavnega pojma« (Dufoix 2008, 106). Sredi teh razprav je eden od komentatorjev poskušal poiskati srednjo pot za pojem domovine v kontekstu diaspore med klasičnim »domocentrizmom« in »postmodernističnim« dekonstrukcionizmom (Cohen 2009, 133).

Če kratko povzamemo razpravo o konceptu diaspore, se danes pri njegovem definiranju ne bi smeli preveč osredotočati na etnično trpljenje, hkrati pa ga tudi ne smemo povsem prezreti in namesto poudarjati zgolj produktivnosti in hibridnosti migrantov. Natančneje, trpljenje diaspor ne bi smelo biti reducirano na »nacionalistične nacionalne države« in ne smemo pozabiti niti na nasilje ter diskriminacijo, ki ju te nacionalne države izvajajo, vključno z rasizmom. V bistvu koncept diaspore ne bi smel ostati ujet v svoje korenine, a hkrati ne bi smel biti pretirano obremenjen z razmišljanjem o poti naprej in o prihodnosti.

Diasporo smo začeli opredeljevati kot specifičen koncept, pri čimer smo se varno izolirali od njene bolečine. Pri razumevanju koncepta diaspore in del, ustvarjenih znotraj nje, smo, kot bi rekla Stanley Cohen ali Tomiyama Ichirō, bolečino sveta lokalizirali kot bolečino Drugega, kar nam nudi občutek varnega zatočišča (Cohen 2001; Tomiyama 2020). Medtem pa z univerzalizacijo koncepta diaspore sentimentaliziramo trpljenje in si celo prisvajamo njeno ustvarjalnost kot obliko »liberalizma«. V delih pisateljev diaspore sočustvujemo s trpljenjem avtorjev in do njih imamo določeno empatijo, a kot ugotavljata Franco Moretti in Frederick Jameson, naše zanimanje za trpljenje drugih manj povezano z dejanskim sočustvovanjem in bolj s tem, kako je pisatelj to trpljenje premagal ali ga še vedno prenaša (Moretti 1983; Jameson 1984). Posledično se koncept diaspore nenehno ziblje med dvema nasprotujočima si tokovima, kar lahko vodi do problematičnih branj diasporskih avtorjev in njihovih del.

Ne glede na to, ali so boleča življenja pripadnikov diaspore predstavljena kot nekaj specifičnega ali nekaj univerzalnega, so v obeh primerih mnogi Kim Si-jonga povzdignili v status skoraj mitične osebnosti. S tem, ko ga postavljamo na piedestal, se razdalje med našimi življenji in njegovim še povečuje. Njegovo življenje in delo postaneta podobna obsežni biografiji na knjižni polici. Morda na ta način spregledamo njegovo drugačnost, njegovo trpljenje, in jemljemo le sadove, ki izvirajo iz njegovih izkušenj. Posledično njegovo poezijo beremo skozi prizmo lastnih želja in jo na koncu uporabljamo za upravičevanje lastnega življenja.

Prav zato je delo Kim Si-jonga za sodobne bralce resnično izjemno. Zdi se, da razume protislovja, ki so vgrajena v sam koncept diaspore, pa tudi potrebe svojih bralcev, in raziskuje nove poti, ki so znotraj teh protislovij mogoče. Koncept diaspore se tako ponovno oblikuje v nihanju med dvema nasprotujočima si pogledoma. Vendar pa se bo prihodnost koncepta diaspore znova rodila takrat, ko bodo te napetosti in protislovja najbolj zgovorno in ganljivo izražena, pri čemer trdim, da lahko prav Kimova poezija predstavlja pomemben korak v to smer.

Preden se posvetimo njegovemu delu in poetiki, si najprej oglejmo kontekst njegove literature, življenje, ki je neločljivo povezano z njegovim ustvarjanjem, boleče življenje, ki je pogosto tarča fetišizacije.

Pogoji literature Kim Si-jonga: kolonialna diaspora in diaspora hladne vojne

Literatura Kim Si-jonga je tesno povezana z njegovim življenjem, saj so bile njegove zgodovinske izkušnje in poznejše življenjske okoliščine temeljni pogoji njegovega ustvarjanja. Dva osrednja pogoja njegove literature sta kolonizacija in hladna vojna.

Moja zavest je bila dejansko vzgojena v japonščini. Prvi jezik, ki je kot funkcija zavesti pritiskal name, je bil jezik druge države, Japonske. Japonski jezik kolonizatorja, ki sem se ga naučil pod kolonialno oblastjo pred osvoboditvijo, še vedno strupeno vdira v moj um. Japonščina skuša s svojo edinstveno emocionalnostjo mojo občutljivost povrniti v japonsko naturalistično estetiko. [...] Osvoboditev 15. avgusta je bila nedvomno dan ločitve od kolonizatorske Japonske. Vendar je japonščina odtlej vedno ostala z menoj in se prepletla z mojim neizogibnim življenjem na Japonskem. Osvoboditev je še vedno brezkončen proces in potrebno bo veliko časa, da se ločim od japonščine, ki sem se je bil prisiljen naučiti. V tej japonščini pišem poezijo in se trudim urediti svoje misli. Prav ta poznana japonščina je težava. Ne glede na vse imam odgovornost, da iz svoje lastne japonščine izluščim neomadeževano liriko, četudi leži sredi raznovrstnih primesi. Da se osvobodim japonščine, vpletene v moje odrasčanje. Moja poezija se je rodila iz tega konflikta z japonskim jezikom. (Kim 2007, 9–10)

Osvobojen japonske kolonizacije in s prepovedjo, da bi govoril japonščino, Kim Si-jong »ni imel maternega jezika«. Njegov edini jezik je bil narečje otoka Jeju, ki je bilo »komaj razumljivo in zelo oddaljeno od standardnega jezika« (Kim 2008, 101). Poleg tega je bil Kim Si-jong kot deček v japonski koloniji zvest »imperialni podanik«, čigar »edino odrešenje je bilo postati povsem japonski« (Kim 2017, 57). Po osvoboditvi se je Kim Si-jong »začel učiti korejščino od čisto osnovnega 'ga-na-da', z občutkom, kot da s konicami svojih nohtov praska po steni«. Vendar tudi tedaj, priznava, »moje miselne izbire in vrednostne sodbe ne izhajajo iz korejskega jezika, temveč so poganjki, ki rastejo iz korenin japonščine« (Kim 2008, 102).

Japonščina Kim Si-jongu predstavlja temeljni pogoj, ki mu povzroča trpljenje. Zaradi svojega otroštva, prežetega z japonščino, in še posebej zaradi čudovite literature, napisane v japonščini v tistem času, Kim pravi, da se nikoli ne bo mogel popolnoma osvoboditi njenega jezikovnega vpliva. Pomembno je poudariti, da japonščina ni zgolj vprašanje »domačnosti«, kar je razvidno iz vrstic, kot so: »[Ta jezik] poskuša mojo občutljivost povrniti v japonsko naturalistično estetiko« ter »japonščina je odtlej vedno ostala z menoj in se prepletla z mojim neizogibnim življenjem na Japonskem«. Kim se tukaj sklicuje na jezik »japonskega sentimentalizma«, jezik, ki ustvarja »nekakšno omamo« (Kim 2017, 54).

Skratka, lirska literatura v japonščini, ki je zacvetela v vojnih letih in času fašizma, je globoko vtkana v Kimovo otroštvo. Odmeva z zelo starodavno, »estetsko« (Takayama 2018, 138) in izprijeno željo, ki se izraža v imperialnih podanikih, ki darujejo svoja življenja cesarju. Uresničitev te izprijene želje se nam danes zdi srhljiva, vendar gre obenem za nekaj, kar se je prenašalo skozi celotno človeško zgodovino. Zato se Kim sooči z japonščino kot tako. Natančneje, Kim se sooči z japonščino onkraj njene domačnosti, sooči se z nje no omamno liriko in izprijenimi željami. Specifični vidiki tega soočanja bodo podrobneje obravnavani v naslednjem poglavju.

Kim Si-jong je bil zaradi sodelovanja v vstaji na otoku Jeju prisiljen pobegniti na Japonsko in prikriti svojo povezanost z uporom. To je razvidno iz zadnjih besed njegovega očeta, ki mu jih je namenil: »Tudi če umreš, ne umri pred mojimi očmi. Tvoja mati čuti enako.« Zanj je bilo skrivanje na Japonskem zadnje zatočišče za preživetje in ni si mogel privoščiti, da bi razkril svojo identiteto. Bal se je, da bi ga ob razkritju poslali v taborišče Ōmura in ga nato vrnili v domovino, da bi bil usmrčen. Ta tesnoba ga je spremljala skozi vse njegovo življenje na Japonskem. V poskusu premagati svoje sovraštvo do sebe, ker je zbežal iz države

v ključnem trenutku, ter tesnobo, ki je prišla z njegovo priselitvijo na Japonsko, se je pridružil celo Japonski komunistični partiji, s čimer je svoje literarne dejavnosti razvijal kot del organiziranega gibanja (Ha 2020, 76–77).

Drug pomemben dogodek, ki je oblikoval literaturo Kim Si-jonga, je bil hladna vojna in delitev Koreje na Severno in Južno. Po osvoboditvi se je Kim Si-jong pridružil stranki Namro in sodeloval v komunističnih dejavnostih na otoku Jeju, vendar je 3. aprila pobegnil na Japonsko, potem ko se ga je oče odrekel. Če bi bila njegova identiteta na Japonskem razkrita, bi bil poslan v internacijsko taborišče in nato vrnjen v domovino, zato je svoje poreklo prikrival ter mnogo let preživel v Osaki in njeni okolici, kjer je bil aktiven član korejske skupnosti.

Kljub temu se je Kim iz občutka krivde, ker je pobegnil in preživel, ter iz tesnobe glede svojega življenja na Japonskem, pridružil Japonski komunistični partiji in začel zanj pisati propagandno literaturo. Njegove aktivnosti v komunistični partiji in Jōchongryōnu so potekale v pogojih, ki so »komaj zadostovali, da ni umrl od lakote« ter so bili tako boleči, da so tisti, ki so ga poznali, pričakovali, da bo umrl mlad (Kim 2022, 277).

Leta 1959 je bil organiziran program vračanja prebivalcev v Demokratično ljudsko republiko Korejo (DLRK). Vendar se Kim Si-jong ni mogel vrniti niti v južni niti v severni del Koreje. Vrnitev na jug bi pomenila gotovo smrt v državi s strogo protikomunistično vlado, vrnitev na sever pa bi ga vodila v neznano prihodnost, ločeno od doma in staršev, ter v konformistično življenje pod vse bolj avtokratično severnokorejsko oblastjo.

Ker se ni mogel sprijazniti z realnostjo hladne vojne in delitve Koreje, je Kim Si-jong prišel v konflikt z dejavnostmi Japonske komunistične partije in Jōchongryōna, ki sta tesno sodelovala s severnokorejsko vlado. Kim ni mogel ubežati kritiki, da je »kozmpolitski nihilist«, ko je videl »sliko generala Kim Il Sunga, ki zre navzdol z belega konja«, in začutil, da je bila »identična slikam cesarja Shōwa, ki so preplavile svet med veliko vzhodnoazijsko vojno« (Kim 2022, 277). Kim Si-jong je bil v diasporo prisiljen zaradi realnosti hladne vojne in delitve Koreje, njegova nezmožnost sprijazniti se s to realnostjo pa ga je še dodatno marginalizirala. Njegova literatura je bila globoko zaznamovana s to izkušnjo.

Sem človek, ki je tukaj zaradi okoliščin. Vedno gledam na svojo državo z vidika, da sem tukaj in da nimam druge možnosti, kot da tu živim. Obstajajo generacije Korejcev, ki se rodijo in vse življenje preživijo na Japonskem, a kako se ti ljudje povezujejo s svojo domovino? Tako sem to izrazil v zgodnjih šestdesetih letih, ko sem živel kot živeči na Japonskem

[...] Živeti živeči na Japonskem ne pomeni le živeti na Japonskem. To pomeni vedno presegati meje Japonske ter vstopati in izstopati iz teh meja. Življenje ni omejeno na Japonsko, temveč se premika skozi meje, ki nas pogosto blokirajo, in ven iz njih, in to je ideja, ki jo imam vedno v mislih, ko pišem. (Kim 2019b, 288)

Ker se ni mogel vrniti v domovino in je bil izključen iz komunistične partije, je Kim Si-jong nadaljeval življenje v diaspori in pisal diasporsko poezijo, tako fizično kot ideološko. Vredno je omeniti, da je prav v času svojega bivanja na Japonskem razvil temo »*živeti živeči na Japonskem*« ali »*ponovno živeti živeči na Japonskem*«, kar predstavlja povsem marginalno držo in identiteto ter izraz njegove odločenosti, da svoje življenje živi prav na ta način. Gre za pomembno držo, ki ne zapade v binarnost center-periferija ali hierarhijo avtentičnosti, ki se pogosto oblikujeta okoli identitete v kontekstih diaspore. Medtem pa se tema »*živeti živeči na Japonskem*« kaže tudi v njegovi pesniški metodi, saj Kim v svoji literaturi svobodno prehaja med zgodovinskimi in ideološkimi mejami. Nekateri so ga morda kritizirali kot »kozmpolitskega nihilista«, toda s tem, ko je že zelo zgodaj temeljito opazoval življenje diaspore, je svoje življenje izrazil v obliki diasporske literature.

Kim Si-jong je »*živeti živeči na Japonskem*« formaliziral kot »voljno obliko življenja, ki daje zavest življenjski eksistenci Korejcev na Japonskem in jo dviga v obete nacionalne sprave« (Kim in Sataka 2020, 169). Skozi literaturo je opazoval in obsojal trpljenje ter nemogočnost svojega položaja kot diasporskega, marginaliziranega človeka ter znotraj tega ustvaril novo upanje. Njegovo življenje in literatura sta mu kot takšni osebi omogočila, da si je zamišljal vidike upanja, ki v tistem času zaradi hladne vojne še niso mogli obstajati, vendar bi se nekega dne morda lahko uresničili. In te literarne stvaritve so bile mogoče zaradi edinstvene skupnosti, v kateri je pesnik živel.

Če ne bi živel v Ikainu, kolektivnem naselju svojih sorojakov, ampak v lepi soseski Tokia ali v kraju podobnega značaja na Kjušuju, se sprašujem, kako bi dosegel to dobo, konec svoje življenjske poti na Japonskem. Tudi če bi še naprej pisal poezijo, bi morda pisal pesmi, ki bi se zdele prežete z japonskim okusom. Če bi živel v Tokiu, bi morda pisal pesmi, polne emocionalnosti japonščine, ki me je oblikovala kot imperialnega dečka, brez vsakršne skrbi v Tokiu. [...] Mislim, da sem bil tudi izbran, da pridem v Ikaino, ker je bilo to kraj, poln lokalnih narečij, kjer so se

običaji, ki so izginili celo v moji domovini, prenašali kot zlate niti, jaz pa, ki sem izgubil svojo domovino, sem po zaslugi njihove trmaste prenosljivosti pridobil neizčrpno vitalnost. (Kim 2019b, 156–57)

Ker se ni mogel vrniti domov, je Kim Si-jong sanjal o »Joseonu«, ki ni mogel resnično obstajati v realnostih hladne vojne in delitve, vendar bi morda lahko obstajal na Japonskem, natančneje v Ikainu (猪飼野), soseski v Osaki, ki je bila nekoč pomembno naselje za Korejce na Japonskem, čeprav je bila hkrati marginalizirana in so bili njeni prebivalci izpostavljeni diskriminaciji. Ikaino je prenehal obstajati leta 1973, ko je bil vključen v mesto Osaka. Kim Si-jong si je tam zamišljal novi Joseon, ki bi presegel hladno vojno in delitev Koreje, ter je tako Ikaino videl kot »deželo meja, kjer človek, ki je bil izgnan iz svoje domovine, sreča zemljo ali pokrajino, ki ima dovolj pomena, da mu v določenem življenjskem obdobju prenovi ideje« (Kim 2019b, 162). In ker so diasporiski prebivalci Ikaina sobivali na istem prostoru kljub vplivom hladne vojne, je Kim ponudil redke vpogled v miselnost in pesniško formulacijo, ki ju po zaključku hladne vojne ne bi našli ne v Severni ne v Južni Koreji. Njegova vizija Ikaina je bila tako popolnoma nov svet, ki nas vsaj delno osvobodi binarnosti center-periferija ter hierarhije avtentičnosti, ki se neizbežno vplete v vsako diasporisko okolje.

Na ta način se je Kim soočal z vztrajnimi zgodovinskimi realnostmi kolonializma, hladne vojne in delitve Koreje, se z njimi spopadal ter pisal poezijo, ki jo te realnosti hkrati oblikujejo in izzivajo. Ta redke in nov svet, ki so ga ustvarila pesnikovo diasporisko življenje in njegova dela, je zanimiv, ker v tem svetu ne najdemo zgolj površnega odseva teh danih pogojev. Kar je novega v njegovem svetu, je to, da svoje prestopanje meja literature ne uporablja le kot sredstva, temveč tudi kot cilj sam po sebi. To pa zato, ker, čeprav je pesnikovo delo nastalo v diasporiskem okolju, v soočenju z njim (liriko diaspore), pesnik hkrati iz svoje lirike, ki je bila tako ustvarjena, ponovno naredi objekt za prestopanja meja, s čimer se rodi nova lirika – *diaspora lirike*.

Lirika diaspore in diaspora lirike

Ko ga žaliyo zato, ker je Korejec, razmišlja, da bi žalitev vrnil, vendar je struktura njegovega mišljenja japonska, in zato je največji vir njegovega zatiranja v njem samem. [...] Kakšno legitimnost bi Kim Hee-ro lahko dosegel v japonski družbi s tem, da ima japonski jezik, ki ga ne more uporabljati,

ne da bi varal samega sebe? Bi japonska družba sprejela njegovo stisko kot »jezik« in ga rešila? Ali imamo kakšen precedens za obstoj korejskosti kot »jezik«? [...] Njegova prikrita korejskost, kateri besede nikoli niso bile dane, je višek dosegla v nasilnem jezikovnem izrazu njegove želje, da pobegne iz Japonske. [...] V retrospektivi je bil primer Kim Hee-roja zgolj vprašanje t. i. jezika ujete osebe. Kim Hee-rojev strah, da bi lahko spregovoril šele ob eksploziji dinamita. Njegov strah, izrečen v okorni japonščini; ali je to negotovost japonščine ali bolečina korejščine? Spraševal sem se, ali sploh imam besede. Moja močno regulirana in prisiljena japonščina je morda tisto, v čemer počiva moje maščevanje nad preteklo Japonsko, vendar je obenem tudi »jezik«, ki ne pripada nikomur, ki se lahko kadar koli absorbira brez sledu, v harmoniji z japonskim jezikom, ki oblikuje vsakdanje življenje japonskega ljudstva. (Kim 2017, 64–67)

Februarja 1968 je Kim Hee-rojev incident pretresel vso državo. Dva izterjevalca dolgov iz vrst jakuze sta Kim Hee-roju rekla »*Josenjin*, umazani prašič«, nakar ju je Kim Hee-ro ustrelil in »ju ubil s puško, pobegnil z dinamitom in strelivom, za talce vzel goste iz prenočišča Fujimi, se soočil s policijo in bil po štirih dneh aretiran« (Kim 2017, 55). Ta incident je povzročil, da so zatirani in marginalizirani Korejci na Japonskem nasilno izbruhnili. Kim Si-jong priznava, da sta jezik njegove poezije in teroristična dejanja Kim Hee-roja v bistvu nerazločljiva. Za Kim Si-jonga je dejanje Kim Hee-roja krik diasporске avtonomije, ki je prebil retoriko japonske nacionalne države o »harmoniji« z japonskim jezikom in pokazal, da je tudi on ta jezik absorbiral brez napora, tako kot običajni Japonci.

Moderna nacionalna država Japonska ni sprejela Kim Hee-rojeve rabe japonščine, njegove izostrene etnične identitete, njegov korejski izvor pa je bil prikrit, saj ni bil legitimen. Njegovo dejanje je bilo nasilen jezikovni izraz želje prebiti okove Japonske, ki so ga oropali glasu. Zato vidi Kim Si-jong, nekdo, ki se je z japonščino tako soočal kot jo tudi uporabljal, Kim Hee-rojev nasilen, samouničevalen izraz kot enak tip izrazu, ki ga najdemo v svoji poeziji. Obstajati v moderni nacionalni državi, ki diskriminira Nejaponce in nejaponske kulture, kot so diasporški narodi in njihovi jeziki, pomeni nikoli biti popolnoma podvržen njeni vladavini. Na ta način je poezija Kim Si-jonga tako kot nasilje Kim Hee-roja eksplozija diasporске frustracije in krivice.

Še posebej, če govoriš japonsko, se ne moreš izogniti soočenju z zgodovino, kako so ljudje, ki so pisali poezijo z nežnimi čustvi, prvi peli hvalnice, ko se je začela vojna. Pesniki so stopili na stran države in na ekstremistično stran cesarske japonske vojske. Jaz sem nekdo, ki piše poezijo, zato poznam to zgodovino in ne verjamem, da bi morala biti raba japonščine podaljšek tega sentimenta. Sentiment vedno odnese veliki tok in pogosto ga kliče ena stran, odgovarja pa druga. Zato mislim, da moram biti obseden z rabo besed, ki jih ta tok ne bo vedno odnesel. [...] V pesmih *tanka* postane narava mistična. Ko sem prišel na Japonsko in nisem imel druge možnosti, kot da pišem poezijo v japonščini, sem se najbolj oddaljil prav od jezika, ki povečuje spreminjanje letnih časov. Gre za sintezo senzibilnosti; uskladiš se s sistemom senzibilnosti, ki že obstaja. Postane modno, ker je nekaj, kar je vsem skupno. Izgubiš kritičnega duha. (Kim 2020, 39–51)

Resonanca Kimove poezije z nasiljem Kim Hee-roja omogoča, da ga vidimo kot tipičnega diasorskega pesnika. Vendar v poeziji Kim Si-jonga obstaja točka, ki zahteva podrobnejšo pozornost. Še zlasti se spopada s čustvenim vidikom lirike. Dejansko ob koncu kolonialnega obdobja, ko so se Korejci v drugi svetovni vojni morali bojevati za Japonsko, je Kim doživel, da so pesniki, ki so bili predani sladkobni, sentimentalni poeziji, prav tisti, ki so najhitreje skočili na voz vojne propagande. Lirski sentiment je podvržen muham »velikega toka« dneva in ga pogosto najdemo odzvanjati v dvorani, v kateri odmeva glas nacionalistov. V takšni liriki ni prostora za diasporo in ni prostora za Korejce na Japonskem.

Kim Si-jong npr. liriko opredeli kot način konceptualizacije in pravi, da je »lirika ali sentiment sam po sebi telesni ritem posameznika, vzgib emocij, zato nima nobene povezave z drugimi. Vendar pa, če gre za vnaprej določeno harmonično totalizacijo, če gre za ritem estetike, ki je postal mentalni red posameznika, ki je bil obarvan, ne da bi se kogarkoli zavedal, potem bi ga morali imenovati misel« (Kim 2018, 205). Kot »ritem estetike« lirika obstaja v našem nezavednem in se najnaravneje pretaka skozi naše misli. Kot diasorski pesnik se Kim spopada s to zloveščo obliko lirskega miselnega nadzora. Toda ta boj z liriko ni povezan le s kolonialno izkušnjo, temveč tudi z izkušnjo hladne vojne in delitve Koreje.

Kakšno dostojanstveno maščevanje je to, da lahko z nasmehom na obrazu učim jezik svoje dežele! A v resnici je bil moj nasmejani obraz moja poguba. [...] Korejec na Japonskem bi moral biti nekdo, ki lahko svojo državo vidi kot celoto, sever in jug skupaj, v istem vidnem polju, a v

resnici pomeni živeti živeči na Japonskem to, da Japonsko označiš kot varno območje. To je kraj, kjer se Korejec lahko distancira od usode svoje države. Tukaj je življenje v podrejenosti; ne moremo se vrniti v državo, ki ni združena. [...] Ni razloga, da se Korejci na Japonskem, ne glede na to, ali so s severa ali juga, ne bi mogli vrniti v svojo državo, če bi se vrnili v skladu s političnim prepričanjem. Toda ker se večina ne more vrniti, ali ne bi morali neizogibno sprejeti dejstva, da ostajamo na Japonskem? [...] Korejci na Japonskem so močan dokaz za zdravljenje delitve. [...] Živeti na Japonskem ni ne dolg ne negativnost; je način življenja, ki goji to, česar v Koreji ni. [...] Kako ustvarimo zavest, da ne smemo izločati Drugega zaradi različnosti, temveč se moramo povezati prav prek teh razlik? Zame je to edini način »združitve«. (Kim 2017, 266–69)

Kim je imel priložnost poučevati korejski jezik v okviru japonskega javnega šolskega sistema, vendar priznava, da ta izkušnja ni bila dejanje maščevanja Japonski in japonskemu jeziku, temveč jo je sčasoma občutil kot kľofuto. Ker »v resnici pomeni živeti kot živeči na Japonskem to, da Japonsko označiš kot varno območje. To je kraj, kjer se Korejec lahko distancira od usode svoje države. Tukaj je življenje v podrejenosti; ne moremo se vrniti v državo, ki ni združena.« Med poučevanjem korejščine se je bil prisiljen soočati s položajem Korejcev in korejskega jezika na Japonskem v kontekstu hladne vojne in delitve Koreje.

Kim je verjel, da bi morali Korejci na Japonskem izkoristiti svoj položaj, da bi na Korejo gledali kot na celoto. V resnici pa takšnega novega pogleda niso zmogli razviti in do določene mere so Korejci na Japonskem Japonsko dojemale kot varen pristan, kjer se je bilo mogoče oddaljiti od usode domovine. To je Korejce na Japonskem postavljalo v položaj določene podrejenosti, podvržene pogojem korejske združitve.

Zato se je Kim kot Korejec na Japonskem čutil prisiljenega, da stori, kar lahko v okviru danih okoliščin hladne vojne in delitve Koreje. Ustvariti je želel figuro Korejca na Japonskem, ki bi dokazala sposobnost premoščanja razkola med razdeljenima Korejama, specifično iz pozicije nekoga, ki živi v drugi državi. Življenje na Japonskem zato ni nujno negativno, saj omogoča načine bivanja, ki gojijo tisto, česar v Koreji ni, in predvsem razumevanje, da namesto izključevanja oseb iz različnih ozadij lahko te razlike postanejo temelj tesnejšega povezovanja.

Pesmi Ikaino je pesniška zbirka, ki poskuša razkriti obstoj korejskega ljudstva na Japonskem, ki živi v vaseh in je razkropljeno s centrifugo ogromne ekonomske tvorbe, ki ji pravimo Japonska. Ta zbirka označuje začetek druge polovice mojega življenja, saj sem se prvič, odkar sem postal prebivalec Japonske, lahko ločil od norm in pravil organizacije ter od matične države in ponovno uzrl pomen in vizijo življenja kot živeči na Japonskem. [...] V njej je zajeta lirika idej in misli, ki nepretrgoma tečejo skozi vsako obdobje, skozi srečo in nesrečo ljudi ter skozi čase, s katerimi so prepleteni. [...] Pesnik nosi odgovornost prikazovanja obstoja, življenja in duha tistega, kar je neizrekljivo. Z besedami Paula Celana, »poezija sanja Drugega. Poezija je dialog z Drugim« (Kim 2019b, 161–62).

Poezija Kim Si-jonga je poskus kreativne reappropriacije diasporskega življenja, čemur najbolj nazorno pritrjuje prav omenjena zbirka *Pesmi Ikaino*. Ikaino je kraj, kjer »izvirna podoba Korejcev na Japonskem, sam roboti 'Joseon', obstaja v naseljih tu in tam« in kjer »še vedno vztrajajo stari načini življenja, ki so celo v domovini že izginili, tukaj pa se ohranjajo kot dragocena narodna dediščina« (ibid., 151–52). V tem določenem prostoru Kim ustvarja »liriko misli in idej, ki nepretrgoma tečejo skozi vsako generacijo diaspore, vključujoč vso svojo srečo in trpljenje«. Pesnik tako kot Francis Poulenc sanja o Drugem, s katerim lahko stopi v dialog.

Omeniti velja, da je v središču pesnikovega dela konfrontacija z liriko. »Zavest o tem, da smo drugačni in zato povezani« je ena od funkcij tradicionalne lirske poezije. Problem pa je, da konvencionalna lirska poezija združuje tako, da vse razlike nevtralizira. To je natanko tisti mehanizem, ki je nekoč premikal »imperialne podložnike« in ki Kim Si-jongu ni pustil druge izbire, kot da se lirskega izraza zoperstavi. Ko pravi: »Poezija sanja Drugega in poezija je dialog z Drugim,« je tisti »Drugi« lahko prav sama lirska poezija, in Kim Si-jong je s to lirsko poezijo začel iskren dialog.

Veliko tega, kar imenujemo lirska poezija, temelji na poveličevanju narave. Tu je »narava« projekcija lastnih občutij. Ritem lirske poezije se običajno nanaša na čustva, ki iz tega izhajajo, in med liriko in čustvom ni vrzeli. Čustvo je lirika. Tudi ta pesniška zbirka temelji na štirih letnih časih, pomlad, poletje, jesen, zima, zato se zdi, da je njena tema »narava«. A sam sem se že davno odmaknil od čistosti, ki tankočutnost srca poverja naravi, vsaj to. Stara japonščina in njena tonalna lirika, ki me je iz

kolonialnega dečka preoblikovala v gorečega »imperialnega dečka«, sta karma, ki bo obteževala mojo dušo, dokler živim. Hvaležen bi bil, če mi poveste, ali sem se ustrezno oddaljil od japonske lirike. (Kim 2019a, 91)

Kimov nepopustljivi boj za lasten stil lirike je povzet v njegovi najnovejši pesniški zbirki *Izgubljeni letni časi* (2019a). Letni časi so zanj »sinteza senzibilnosti« in zlahka se »uravnajo z že ustvarjenim sistemom senzibilnosti« (Kim 2017, 51). S tem, ko koncept »izgubljenih letnih časov« postavi nasproti štirim letnim časom kot sistemu, ki ureja čustvovanje, se Kim spusti v neposreden spopad z liriko. Umetnik sam bralca prosi, naj preveri, ali se mu je uspelo ločiti od japonske lirike, in se tako sooči s predpostavkami, ki so se ukoreninile v njegovem umu še v otroških letih, ko je bil »imperialni deček«. To specifično soočenje se udejanja v letnih časih, v soočenju z naravo.

V kontekstu korejske lirske poezije [...] je tisto, kar je izključeno, »neskladje z realnostjo«, in ga zamenja »asimilacija z naravo«. Na prvi pogled je med njima logična povezava. Realnost navadno pomeni človeško realnost, in odtujenost od človeške realnosti ali razočaranje nad njo lahko vodi v bližino z naravo. In ta ideja ni edinstvena za korejsko poezijo, ampak je dobro znana tudi v zahodni lirski poeziji. V zahodni literaturi, ki je nudila model lirske poezije, je bila narava prav tako medij za pot v drugo realnost, vendar obstaja odločilna razlika. V korejski poeziji asimilacija z naravo zahteva nekakšno konverzijo; popolno potopitev jaza v naravo. (Jeong 2015, 215)

»Narava je bila za ljudi vedno apokrifni objekt« in »nikoli objekt čaščenja« (Kim 2018, 203), vendar si lirska poezija naravo predstavlja kot skrivnosten objekt in ji prepušča reševanje lastnih težav. Ta mitski in skrivnostni objekt narave služi kot metafora ali simbol, ki težave vsakega posameznika do določene mere rešuje ali tolaži. Čeprav je bila lirika, ki je bila rojena v zgodnjem obdobju nemške romantike, odločilna metoda sobivanja z neznanim, ki se je osredotočala na srečanja z Drugim in je bila osrednji koncept v moderni umetnosti, se je postopoma premaknila k obnovi lastne identitete in se potopila v subjektivnost »jaza« ter objektov (kot je narava), ki bi ji lahko pomagali okrevati. Ta premik natančno sovпада z zatonom romantike kot umetniškega gibanja in z vzponom modernizma, »bolj radikalnim zasledovanjem idealov romantike« (Taylor 1989).

Pri soočanju z japonsko liriko se Kim Si-jong postavlja natanko na isto izhodišče kot modernizem. Zanimivo pa je, da njegovo soočenje ni »antilirika«, temveč uporaba lirike za soočenje z njo samo. Zbirka *Izgubljeni letni časi* poskuša spodkopati obstoječo liriko in ustvariti nov okvir, rojen iz nasilne izkušnje diaspore, ki ga ni mogoče podrediti z obstoječo senzibilnostjo letnih časov in ustaljeno lirske poezije. Kimovo delo je diasporska reappropriacija najbolj lirskega simbola narave – letnih časov. V tem ugotovimo, da cikel letnih časov ne prinaša občutka stabilnosti in upanja, temveč cikel izgubljenih letnih časov, ki nas znova in znova opominjajo na naš obup.

Glasovi

ki morajo poklicati, neslišno,
v tem letnem času vstajajo iz zemlje.

Dlje ko razmišljam o tem, bolj se mi kalí pogled,
moram zapreti oči
in v tem letnem času tiho hrepeneti.

Ni imen, ki bi jih moj glas lahko oblikoval,
moje srce jih skriva v sebi
in v tem letnem času žalujem za njimi.

Ne pričakuj ničesar; pokopljí to,
čakaš tako dolgo, da vse usahne,
v tem letnem času vlada suša.

Spomini bledijo, dokler ne izginejo,
kaplje potu, soparna vročina,
vojna in prelivanje krvi v tem letnem času.

Poleti se pričnejo letni časi.
Vse barve trčijo, v eksploziji,
bel sij v tem letnem času.

»Poletje«, celotno besedilo
(Kim 2019a, 16–17)

Na tej točki lahko upravičeno rečemo, da je Kim Si-jong presegel »liriko diaspore« in nam pokazal »diasporo lirike«. Njegova poezija nastaja iz diaspor-skega življenja, ki so ga oblikovali kolonializem, hladna vojna in razdelitev Ko-reje. Sooča se s konvencionalno liriko, ker ta izključuje manjšinske izkušnje, kakršne so izkušnje Korejcev v diaspori. Takšno soočenje je privedlo do rojstva drugačne vrste lirike, takšne, ki kritično izpostavlja slabosti obstoječe lirike.

Identifikacija kot pesnik diaspore

Na Kim Si-jongovo vprašanje, ali se mu je uspelo ločiti od japonske lirike, lah-ko odgovorimo z »da«. Njegovo življenje samo je pričevanje o tem, saj je kljub trpljenju v diaspori neomajno nadaljeval svoje soočanje z liriko. Ali je takšno soočenje sploh mogoče, pa je osrednje vprašanje, ki ga pesnik zastavlja bralcu. Ne smemo odgovoriti namesto njega, ampak moramo na njegovo vprašanje raje odgovoriti z vprašanjem. Če je vse življenje preživel v boju proti japonski liriki, zakaj bi sploh potreboval potrditev bralcev?

Beseda »Ikaino« me spominja na oddaljeno deželo nekje na meji sveta, in je tudi kraj zatočišča za tiste, ki so zapustili domovino in nimajo kam drugam. Še več kot to, je dežela retrospekcije, ki me privlači, odkar sem prišel na Japonsko. (Kim 2019b, 154)

Ko živiš sam na Japonskem in nimaš nikogar, s komer bi lahko govoril, postaneš sentimentalni. Ne glede na to, kako se trudim, ne morem neha-ti misliti na starše, na domači kraj, na otok Jeju, in ujamem se v občutke nostalgije. (Kim 2022, 247)

Izgubljeni letni časi bralcu ponudijo drugačno vrsto lirike. Ni sledu o vrnitvi k lastni identiteti in bralec ob branju Kimove poezije v naravi ne prejme nobe-nega idealističnega upanja. Vendar to še ne pomeni, da se je Kim popolnoma odvrnil od lirike. Njegove pesmi ostajajo izrazito lirske, pogosto berljive kot sunek čustev. Kot kažeta zgornja citata, Kim pogosto zapade v sentimentalnost, zanašajoč se na kraje domovanja srca, namesto na oster rob diaspore, ki obstaja na meji. Takšni stavki so pravzaprav tipičen izraz lirskih občutij.

Pesnikova lirska stran se v njegovem delu znova in znova ponavlja, kot npr. v pesmi »Vas« v zbirki *Izgubljeni letni časi*, kjer glas govorca prenaša tišino,

globljo od teme zapuščene vasi, in v pesmi »V dežju«, kjer glas govorca prepoji dež, ker čaka kot stol, pozabljen na dvorišču. To so natanko tisti glasovi lirike, kjer sentiment izgubi svojo drugost in se pogrezne v subjektivnost.

Seveda takšna čustva ne odtečejo v naravo niti ne izginejo v njeni skrivnostni odpornosti, toda bralec izkusi, tudi če pesnik ne, da je bolečina, ki jo čuti, nekako nadomeščena z določeno lepoto. To je zato, ker lahko pesnik, ki je prenesel in se spopadel z bolečino diasporskega življenja, za bralca sam postane »skrivnostni objekt« in tako prevzame mesto narave. Navsezadnje smo tudi ljudje le še en primer narave v delovanju (Lacoue-Labarthe in Nancy 1978). Življenje v diaspori je boleče, vendar Kim Si-jonga ni zlomilo, in njegova poezija ostaja polna lepote. Bralec pesnika neizogibno mistificira in s fetišiziranjem pesnika se osredotoči na estetiko bolečine ter jo sprejme skupaj z njegovo tesnobo v dejanju sublimacije.

S svojo voljo in bojem nas Kim Si-jong, zdaj starejši moški, ki je sodobno in moderno vzhodnoazijsko zgodovino pred našimi očmi prehodil »bos«, prosi, naj njegovo življenje, polno trpljenja, vidimo brez mitiziranja. Toda ali je to sploh mogoče? Njegova resnična življenjska zgodba k nam pristopa s pristno avtentičnostjo, skupaj z njegovo poezijo, tudi ko njegov glas odmeva z neprestano samorefleksijo. Ali lahko povprečen bralec prenese takšno ponižnost, ne da bi pesnika mitiziral? (Yang 2020, 345)

Ko sprejmemo lirsko lepoto Kimove poezije kot skrivnostni objekt, se trpljenje diaspore učinkovito izbriše. Skratka, morda smo Kim Si-jongovo antilirsko poezijo brali na najbolj lirski možen način.

A pomembno je omeniti, da se je Kim z liriko boril vse življenje. Zaveda se, da človek težko uide pasti lirike. In dobro se je spomniti, da Kim Si-jong ni bojevnik, temveč refleksiven pesnik, občutljiv za človekovo krhkost. Kot smo videli, je v japonskem jeziku in kompromisih, ki jih ta zahteva, našel perverzno liriko, in nekoč je priznal, da se je dolgo boril, da bi se ločil od njenih omejitev.

Zato nam ni treba reči, da je bil Kimov boj proti liriki uspešen, saj to nikoli ni bil njegov cilj. Liriko uporablja, da se bojuje z ognjem proti ognju. Ne gre po poti oddaljenih in odtujenih modernistov, temveč se svoji poeziji približa kot navaden človek.

Moral sem odnehati, ker me je bilo sram, a želel sem jo nasloviti *Kim Si-jongova zbirka lirske poezije*. Velik del tistega, kar imenujemo lirska poezija, temelji na hvaljenju narave. Tu je »narava« projekcija lastnih občutkov. Ritem lirske poezije navadno označuje čustva, ki iz nje izvirajo, in med liriko in čustvom ni vrzeli. Čustvo je lirika. Ta zbirka pesmi prav tako temelji na štirih letnih časih, pomladi, poletju, jeseni, zimi, zato se zdi, da je »narava« naravna tema. A jaz sem se že davno odmaknil od čistosti, ki subtilnosti srca zaupa naravi. Stari japonski jezik in njegova tonalna lirika, ki sta me iz kolonialnega dečka spremenila v gorečnega »imperialnega dečka«, sta karma, ki mi bo obteževala misli, dokler živim. Hvaležen bom, če mi lahko poveste, ali sem se resnično ločil od japonske lirike. [...] Odraščal sem pod ogromnim vplivom japonske moderne lirske poezije, zato me je zanimanje za letne čase prevzemalo enako močno kot kogarkoli drugega. Letni časi in narava so postali temelj za preverjanje kakovosti mojih besedil. Zdaj to vprašanje s strahom v srcu prepuščam bralcu. (Kim 2019a, 92–93)

Če upoštevamo te besede, čeprav se nam zdi, da je pesnikovo čustveno izražanje v *Izgubljenih letnih časih* pretirano in da čutimo lirsko estetiko, osredotočeno na skrivnostni objekt pesnika, moramo hkrati opaziti, da je Kim Si-jong preprosto človek, ki skozi samorefleksijo zastopa ljudi, ki so bili umorjeni v nasilju diaspore, ljudi, ki so postali njegove prisposodbe za »izgubljene letne čase«. Kim jih samodisciplinirano znova in znova poimenuje in se jih spominja ter izraža krivdo, da je sam preživel. Čuti, da mora upravičiti svoje preživetje, njegova lirika pa ga sili pozabiti, da je smrt nekaj nemogočega.

Kjer se pesnik in bralec vendarle razlikujeta, je v tem, da je Kimovo soočenje boj proti nemogočemu, in čeprav se morda trudi uveljaviti kot iskren pesnik, hkrati priznava jasen poraz. Pesniki niso superjunaki in Kim Si-jong nam daje lirski užitek, ko nam pokaže »zmago« nad diasporskim trpljenjem na eni strani in hkrati pokaže nekaj onkraj lirike, ko nam pokaže večni »poraz« na drugi strani. Kim priznava, da je odraščal »pod izjemnim vplivom japonske moderne lirske poezije« in da jo, še več, uporablja kot »temelj za preverjanje kakovosti svoje poezije« (Kim 2019a, 93). Trenutek, ko je razmišljal, da bi zbirko pesmi, ki se sooča z liriko, naslovil *Kim Si-jongova zbirka lirske poezije*, ni zgolj šala, temveč dokaz soočenja, ki se nikoli ne bo končalo. Zato pesnik v uvodu h knjigi prizna, da zdaj »to vprašanje s strahom v srcu prepušča bralcu«.

Sončna svetloba se trga skozi veje.
Goli hribi zmrzujejo,
ko bager iztegne svoj vrat,
razkrivajoč zobe potiska proti vetru.
Opuščena drevesa, potisnjena na rob pečine,
bi morala vsaj strohniti in se vrniti v zemljo,
namesto da so izruvana in pomanjšana v dim,
morala bi pasti in biti pokopana v tej zemlji.
Ničesar ni več čakati, stopam, stopam:
Pojdi, ne čakaj, da vzklije pomlad,
bodi kot seme, ki jezdi veter,
me pozivajo utrujena drevesa.

Nekoč bodo kalčki pognali, poganjali visoko,
gobe bodo bujno rasle,
in jaz bom sedel za svojo mizo, preudarjal, omahoval.
Izstradani,
izmučeni duhovi bodo sestopili.
Takrat se bo neusmiljeno pobijanje znova začelo,
že od prvih dni pomladi se ponavlja.

Morda je brezbržnost blagoslov,
ko ulice nenadoma oživijo v barvah.
Drevesa, ki obdajajo ceste, cvetijo brez sadežev,
in veter še vedno trepeti v njihovih vejah,
čas čakanja je že minil,
mrtvi se smehljajo iz senc.
Moraš skočiti! Ne glede na vse,
drago seme,
to je tvoja edina, nemogoča,
priložnost.

»Skok« iz zbirke *Izgubljeni letni časi* (Kim 2019, 55–56)

Bilo bi napačno, da bi Kim Si-jong in mi, njegovi bralci, povsem pobegnili pred liriko, vendar bi bilo prav tako napačno, da bi v njej ostali za vedno. Potrebujemo neskončen, življenjsko nevaren pobeg, a takšen napor je neizvedljiv za nas, navadne ljudi. Kim nam ponudi sladek sad za le majhen del napora. To je lirski užitek, toda nevaren. Pri takšnem eskapizmu se ne smemo ustaviti, temveč moramo narediti naslednji korak.

Najprej moramo prepoznati, da Kimova poezija razume položaj bralca. Kim Si-jong je, tako kot mi, prisiljen živeti med »izstradanimi, izmučenimi duhovi«. Tako mi kot pesnik nimamo druge izbire, kot da poženemo, se ustalimo in živimo z zavedanjem, da mrtvi prebivajo v »senci«. Življenje tistih, ki so preživel, je sentimentalizirano skozi takšno lirsko poezijo.

Kim Si-jong vidi položaj drugače kot drugi, prepozna svoj poraz pred realnostjo, v kateri živi, in njen lirski užitek. Sredi tega poraza vzkligne: »Moraš skočiti!«, priznavajoč, da neke vendarle obstaja možnost pobega, četudi je ta naloga nemogoča. Ker je preživel, je Kim kakor seme, ki je pognalo, a hrepenti, da bi poletelo h kraju, ki morda ne obstaja več. Čeprav je boj nemogoč, je pripravljen znova in znova izgubiti. In njegova poezija, ki se zaveda lastnega poraza, poskuša isto nalogo opravljati vedno znova, kakor sodobni Sizif.

Če se spust torej včasih izvrši v žalosti, se lahko zgodi tudi v veselju. Ta beseda ni pretirana. Spet si predstavljam Sizifa, kako se vrača proti svoji skali, in žalost je bila v začetku. Ko se podobe zemlje pretesno oklepajo spomina, ko je klic sreče preveč vztrajen, se zgodi, da v človekovo srce vstopi melanholija: to je zmaga skale, to je skala sama. Neskončna žalost je pretežka, da bi jo bilo mogoče nositi ... Toda uničujoče resnice propadejo, ko so priznane. Tako Ojdip na začetku uboga usodo, ne da bi jo poznal. A od trenutka, ko jo spozna, se začne njegova tragedija. In vendar v istem trenutku, slep in obupan, dojame, da je edina vez, ki ga še povezuje s svetom, hladna roka neke deklice. Nato zazveni veličasten stavek: »Kljub tolikšnim preizkušnjam me moja visoka starost in plemenitost moje duše vodita k sklepu, da je vse dobro.« Sofoklejev Ojdip, tako kot Kirilov Dostojevskega, s tem poda recept za absurdno zmago. Starodavna modrost potrjuje moderno junaštvo. [...] »Sklepam, da je vse dobro,« pravi Ojdip, in ta izjava je sveta. Odmeva v divjem in omejenem veselju človeka. Uči nas, da še zdaleč ni vse izčrpano, niti nikoli ni bilo. Iz tega sveta izžene boga, ki je vstopil vanj z nezadovoljstvom in naklonjenostjo do jalovega trpljenja. Iz usode naredi človeško zadevo, ki jo je treba

razrešiti med ljudmi. Vsa Sizifova tiha radost je zajeta prav v tem. Njegova usoda pripada njemu. Njegova skala je stvar. Tako tudi absurdni človek, ko zre v svoje muke, utiša vse malike. V veselju, ki je nenadoma ponovno utihnilo, se dvignejo nešteti začudeni drobni glasovi zemlje. Nezavedni, skrivni klici, povabila z vseh obrazov, ti so nujna protiutež in cena zmage. Ni sonca brez sence in nujno je poznati noč. Absurdni človek reče »da«, njegovi napori pa odslej ne bodo nikoli prenehali. (Camus 1991, 24)

A vrnimo se nazaj k vprašanju diaspore. Lirika Kim Si-jonga izraža upanje Korejcev, da bi pobegnili pred trpljenjem. Diasporski odgovor na liriko je mogoče videti v Kimovem soočenju z značilno japonsko liriko, pri čemer si Kim na ustvarjalni način ponovno prisvoji bolečino diaspore. Njegova poezija pa se ne umešča preprosto bodisi v »liriko diaspore« bodisi v »diasporo lirike«. Zaveda se nevarnosti prve, hkrati pa priznava nemogočnost druge.

Kar Kim pokaže, so neskončni izzivi in neuspehi pri uresničevanju svojega prizadevanja za diasporo lirike. Ostaja vmes. Ni umeščen ne v diasporsko preteklost ne v sedanjost. Povprečen bralec z minimalno simpatijo do trpljenja korejske diaspore je prek njegove poezije soočen z nasiljem njihovega vsakdanjega življenja. Povprečen bralec prav tako prepozna tragičnega junaka v Kimovih zavestnih, neskončnih neuspehih. Na ta način Kimova poezija prepričljivo prinaša izkušnjo korejske diasporske skupnosti v vse bolj univerzaliziranem svetu.

Zaključek

Članek je preučil diasporskega pesnika Kim Si-jonga, ki je trpel bolečino življenja v diaspori in svojo izkušnjo skozi svoje literarno delo preoblikoval v ustvarjalni izraz. Kim Si-jong je pesnik diaspore tako v izvirnem kot v sodobnejšem pomenu pojma, ki ustrezata njegovemu izvoru in njegovemu mestu v kontekstu sodobne zgodovine.

Kim Si-jong je k pisanju pristopal kot pesnik diaspore, na podlagi svojih izkušenj japonske kolonizacije in hladne vojne. Njegova kolonialna izkušnja se je začela z najbolj osnovnim jezikovnim problemom izgube maternega jezika in ponotranjenja čustvene strukture narcistične japonske lirike. Izkušnja imerzije v japonsko liriko je obarvala njegov nezavedni um, kar je vodilo k estetski poeziji, ki bralca naravno gane. Po drugi strani pa je tudi begunec, ki

je kot mladenič in komunistični aktivist pobegnil na Japonsko in se nikoli več ni vrnil v Korejo. Ker se ni mogel vrniti v razdeljeno domovino, je Kim Si-jong razvil filozofijo živeti živeč na Japonskem, ki je oblikovala njegovo zavest o tem, da je del korejske diaspore. Bivanje v Ikainu ga je vodilo k temu, da je to območje dojemal kot varno zatočišče »Joseonskosti«, ki je prenehala obstajati z delitvijo Koreje na začetku hladne vojne. Ikaino je ustvaril prostor za edinstvena ustvarjalna prizadevanja korejskega prebivalstva na Japonskem na način, ki ne obstaja ne v Severni ne v Južni Koreji niti v drugih delih Japonske.

Delo Kim Si-jonga obravnava življenje diaspore s ponotranjenjem in izrazom teh razmer. Njegova poezija je eksplozija srčne bolečine in krivice diaspore, ki je ni mogoče prezreti. Obstaja posebna lirika misli, ki tvori konsistentno nit skozi vsako obdobje korejske diaspore, zajame pa tako srečo kot nesrečo diaspore, kar izhaja iz njegovih izkušenj v Ikainu. Sanja o Drugem in z njim vodi dialog, da bi ustvaril »liriko diaspore«. Po drugi strani pa se njegova poezija sooča z liriko, da bi se neposredno spopadla z njenim čustvenim sistemom. Ta specifični boj se kaže v njegovem soočenju z naravo, kot je razvidno npr. v zbirki *Izgubljeni letni časi*, v kateri Kim ponovno prisvoji liriko tako, da krogotok letnih časov ne vzbuja občutka stabilnosti ali upanja, temveč krogotok izgubljenih letnih časov, ki nas znova in znova opominjajo na obup. To je, po drugi strani, »diaspora lirike«.

Edinstveni slog Kim Si-jonga, v tem članku poimenovan tako »lirika diaspore« kot tudi »diaspora lirike«, ga označuje kot pesnika diaspore tako v specifični kot v univerzalizirani definiciji pojma. Vendar pa obstaja močan argument, da to ni bistvo Kim Si-jongovega pisanja. Bistvo njegovega dela je mediacija konfliktnega prostora med tema dvema definicijama. V svojem soočenju z liriko so bralci umeščeni v paradoksalen odnos z njegovo poezijo, kar iz njegovega trpečega življenja ustvari skrivnostni objekt. Poleg tega se Kim Si-jong zaveda neizogibnosti takega branja. Tudi v njegovih pesniških zbirkah obstajajo številne lirske strukture, ki se jim pravzaprav ni mogoče izogniti. To vodi do končne ugotovitve, da je Kimovo prizadevanje za vzpostavitev tako lirike diaspore kot diaspore lirike neprestani neuspeh. Toda v tem neuspehu mu uspeva njegov boj. To je nič manj kot utelešenje Sizifa, tragičnega junaka našega sodobnega časa.

Bralci najdejo tolažbo v liriki Kim Si-jongove poezije, toda na koncu vidimo tudi neuspeh njegovih prizadevanj, da bi ji pobegnil. Iz te tragedije izhaja tragična svoboda (Gadamer, Schelling). Kim se ne ujame v trpljenje diaspore in njegova poezija ne poudarja njene ustvarjalnosti. Tako previdno zremo v

prihodnost koncepta diaspore, postavljenega ob bok njegovemu življenjskemu boju in njegovim neuspehom. Kot pesnik diaspore Kim Si-jong ponuja znano lirsko poezijo, diasporo v njenem splošnem pomenu, hkrati pa junaško nosi bolečino celega življenja, razkrivajoč kruto stvarnost življenja diaspore. Njegova nenehna prizadevanja in neuspehi bralcem pomagajo razumeti, da diaspora ni mogoče reducirati na en ali drugi konec spektra njenih definicij.

Literatura

- Brubaker, Rogers. 2015. *Grounds for Difference*. Cambridge: Harvard University Press.
- Camus, Albert. 1991. *The Myth of Sisyphus and Other Essays*. Prevedel Justin O'Brien. New York: Vintage Books.
- Cho, Eun-ae 조은애. 2016. »Jugeumeul gieokaneun eoneo – Ukisimamaru (浮島丸) sageongwa jaeiljoseonin, hogeun jeonhu ilbonui eotteon saldeul 죽음을 기억하는 언어 – 우키시마마루(浮島丸) 사건과 재일조선인, 혹은 전후 일본의 어떤 삶들 [Jezik spominjanja smrti – Ukishima maru in nekatera življenja v povojnem obdobju na Japonskem].« *Sanghur Hakbo* 47: 39-84. 10.22936/sh.47..201606.002.
- Cohen, Robin. 2009. *Global Diasporas: An Introduction*. London: Routledge.
- Cohen, Stanley. 2001. *States of Denial: Knowing About Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity Press.
- Dufoix, Stéphane. 2008. *Diasporas*. Prevedla Willia Rodarmor. Berkeley: UC Press.
- Ha, Sang-il 하상일. 2009. »Jaeil diaseupora siin gimsijong yeongu 재일 디아스포라 시인 김시중 연구 [Študija pesnika Kim Shi-jonga, korejsko-japonske diaspore].« *Korean Language and Literature* 71: 515-35. G704-000390.2009..71.004.
- Ha, Sang-il 하상일. 2020. »Gimsijongui 'jaeil'gwa jeju 4.3ui sijeok hyeongsanghwa 김시중의 '재일'과 제주 4.3의 시적 형상화 [Kim Si-jongovo življenje na Japonskem in poetizacija incidenta Jeju].« V *Gimsijong, jaeirui jungnyeokgwa jipyeongui sasang 김시중, 재일의 중력과 지평의 사상 [Kim Si-jong, teža identitete zainichi in vizija obzorja]*, urednik Myeong-Cheol Ko 고명철, 71-96. Paju: Bogosa.
- Jameson, Fredric. 1984. *Postmodernism or the Cultural Logic of Late Capitalism*. Durham: Duke University Press.
- Jeong, Myeong-kyo 정명교. 2015. »Bopyeonjeok jaau kkeunjilgim 보편적 자아의 끈질김 [Vztrajnost univerzalnega Jaza].« *Contemporary Poetry Monthly* 311: 214-21.
- Kabir, Ananya Jahanara. 2010. »Diasporas, Literature and Literary Studies.« V *Diasporas-Concepts Intersections, Identities*, urednika Kim Knott in Sean McLoughlin, 145-50. London: Zed Books.

- Kenny, Kevin. 2013. *Diaspora: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Kim, Eung-kyo 김응교. 2008. »Jaeil diaseupora siin gyebo, 1945~1979- heonamgi, gangsun, gimsijong siin 재일 디아스포라 시인 계보, 1945~1979- 허남기, 강순, 김시종 시인 [Zgodovina poezije korejskih Japoncev, 1945-1979].« *Journal of the Humanities* 55: 327-56. G704-001840.2008..55.002.
- Kim, Si-jong 김시종. 2007. *Gyeonggyeui si* 경계의 시 [Poezija mej]. Prevedel Yu Sook-ja 유숙자. Seoul: Sohwa Publisher.
- . 2008. »Nae anui ilbongwa ilboneo 내 안의 일본과 일본어 [Japonci in japonski jezik v meni].« *Asia Quarterly* 8: 100-14.
- . 2017. *Jaeirui teumsaeeseo* 재일의 틈새에서 [V vrzeli življenja na Japonskem]. Prevedel Yun Yeo-il 윤여일. Paju: Dolbegae Publisher.
- . 2018. *Jipyyeongseon* 지평선 [Obzorje]. Prevedel Kwak Hyeong-duk 광형덕. Seoul: Somyeong Publisher.
- . 2019a. *Ileobeorin gyejeol* 잃어버린 계절 [Izgubljeni letni časi]. Prevedla Lee Jin-kyeong 이진경 in Kagemoto Tsuyoshi 가케모토 츄요시. Paju: Changbi.
- . 2019b. *Ikaino sijip oe* 이카이노 시집 외 [Zbirka poezije Ikaino in druge]. Prevedel Lee Jin-kyeong idr. 이진경 외. Seoul: B-books.
- . 2022. *Ilbonpungtogi* 일본풍토기 [Topografija Japonske]. Prevedel Kwak Hyeong-duk 광형덕. Seoul: Somyeong Publisher.
- Kim, Si-jong 김시종, in Sataka Makoto 사타카 마코토. 2020. *Jaeireul sanda* 재일을 산다 [Živeti življenje na Japonskem]. Prevedel Lee Chang-ik 이창익. Paju: Bogosa.
- Ko, Myeong-cheol 고명철. 2008. »Singminui naejeok nollireul naepa (內破) haneun gyeonggyeui eoneo 식민의 내적 논리를 내파(內破)하는 경계의 언어 [Jezik mej, ki razbije notranjo logiko kolonializma].« *Quarterly Literatures* 12: 266-85.
- Kwon, Sung-woo 권성우. 2023. »Gimsijong siinui 'upyeonguk sageon' seosawa geu munhakjeok byeonju 김시종 시인의 '우편국 사건' 서사와 그 문학적 변주 [Pripoved 'Poštne incidenta' pesnika Kim Si-jonga in njene literarne variacije].« *The Journal of Literary Theory* 93: 125-54. 10.22273/SMLT.93.6.
- Lacoue-Labarthe, Philippe in Jean-Luc Nancy. 1978. *The Literary Absolute*. Prevedla Philip Bernard in Cheryl Lester. New York: State University of New York Press.
- McLeod, John. 2000. *Beginning Postcolonialism*. Manchester: Manchester University Press.
- Moretti, Franco. 1983. *Signs Taken for Wonders*. London: Verso.
- Nam, Seung-won 남승원. 2015. »Gimsijong siui gonggangwa yeoksa insik - jejue-seo Niigata (新潟) kkaji 김시종 시의 공간과 역사 인식 - 제주에서 니이가타 (新潟) 까지 [Študija Kim Si-Jongove poezije – raziskava prostora kot postkolonialne strategije].« *Journal of Ewha Korean Language and Literature* 37: 97-116.
- Oh, Sejong 오세종. 2018. »Wigiwa jipyyeong 위기와 지평 [Krize in obzorja].« V *Jipyyeongseon* 지평선 [Obzorje]. Prevedel Kwak Hyeong-duk 광형덕. Somyeong Publisher.

- Takayama, Jōkyū 다카야마 조규. 2018. »Mijeok saenghwareul nonham 미적 생활을 논함 [Razprava o estetskem življenju].« V *Dakayama jogyu bipyeongseonjip* 다카야마 조규 비평선집 [Kritična antologija Takayama Jōkyūja]. Uredil in prevedel Pyo Se-man 표세만, 136-154. Seul: Zimanzi Publisher.
- Taylor, Charles. 1989. *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Cambridge: Harvard University Press.
- Tomiyama, Ichirō 도미야마 이치로. 2020. *Sijagui al* 시작의 앎 [Poznati začetek]. Prevedel Sim Jeong-myeong 심정명. Seul: Munji Publisher.
- Yang, Soonmo 양순모. 2020. »Seojeong, mogi maeo inneun 서정, 목이 매어 있는 [Lirika, obešena].« *Quarterly Jamo* 43: 344-47.